

Abstrakt

Tématem této bakalářské práce je průzkum původu, vývoje a možných interpretací literární postavy J.R.R. Tolkiena, čaroděje Gandalfa. Práce je zaměřena především na vliv tří možných zdrojů inspirace, o kterých vypovídají jak názory samotného autora, tak intertextuální prvky rozpoznatelné v jeho tvorbě, konkrétně *Bible*, Severská a Finská mytologie (v této práci zastoupena *Mladší i Starší Eddou*, *Ságou o Volsunzích* a *Kalevalou*) a literární tradice soustředěná okolo legendární postavy čaroděje Merlina i textů, které tato legenda inspirovala. Cílem této práce je pokusit se zmapovat, do jaké míry je Tolkienův Gandalf pouze pokračováním nebo adaptací historické literární tradice, zastoupené výše jmenovanými díly nebo naopak, originální a nezávislou postavou. Tento rozbor se pokusí čtenáři přiblížit, jak způsob, kterým Tolkien zobrazuje postavy čarodějů pomohl nejen popularizovat (dnes již) tradiční charakteristiku těchto postav, tak jak je známe z fantasy literatury, ale navíc pomohl vytvořit nový druh literární postavy čaroděje.

Tolkienův vliv na žánr fantasy nebyl nutně inventivní ale spíše transformativní. Základní složky Tolkienova díla nejsou jeho vlastním vynálezem, ale již před ním byly součástí rozvíjejícího se žánru. Před Tolkienem se autoři fantasy literatury silně spoléhali na archetypální postavy, model zavedený dětskou literaturou a pohádkami, mytologií, Artušovskou legendou a Křesťanskou alegorií. Když Tolkien vytvářel postavu Gandalfa, byl si plně vědom všech výše zmíněných zdrojů a použil je jako základní bod pro svoji literární postavu. Nicméně Gandalfovi se podařilo v mnoha směrech předešlý model překonat. Není možné ho lehce zařadit do tradičních kategorií ani mu přiřadit žádnou tradiční roli, liší se i jeho postoj k moci a vyniká neobvyklou skromností a lidskostí. Nejvíce důležité ale je, že Gandalf už není jen jednoduchou archetypální postavou, která by sloužila pouze k tomu, aby posouvala děj, ale plně rozvinutou osobností která, přestože ještě nedosahuje hloubky svých budoucích protějšků, posloužila jako zdroj pro budoucí generace spisovatelů fantasy literatury.

Key Words: J.R.R. Tolkien, Gandalf, čaroděj, Bible, Odin, Vainamoinen, Merlin